

**MIKRO VA KICHIK SPORTNING BOSHQARUV MUAMMOLARI****Safarov O'Imasbek Sulton o'g'li**

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti

Jismoniy madaniyat va sport kafedrası stajyor o'qituvchisi.

**Telegram orqali bog'lanish uchun: @Ulmasbek\_SultonovichSafarov****Elektron pochta: [ulmasbek158@gmail.com](mailto:ulmasbek158@gmail.com)**<https://orcid.org/0009-0009-9521-2981><https://www.linkedin.com/in/ulmasbek-undefined-66ab353a7><https://share.google/NehdPv4IjDcZwENvZ><https://doi.org/10.5281/zenodo.20383395>

**Annotatsiya.** Ushbu maqolada O'zbekiston Respublikasida mikro va kichik sport tashkilotlari (kichik sport klublari, mahalliy sport maktablari, yakka tartibdagi trenerlar faoliyati, sport seksiyalari va kichik sport bizneslari) boshqaruvidagi dolzarb muammolar ilmiy-nazariy va amaliy jihatdan chuqur tahlil qilinadi. Prezident Shavkat Mirziyoyev rahbarligida amalga oshirilayotgan ommaviy sportni rivojlantirish, tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash va mahalliy darajada sportni ommalashtirish islohotlari asosida moliyaviy qiyinchiliklar, kadrlar yetishmovchiligi, infratuzilma muammolari, huquqiy bo'shliqlar, raqamlashtirish darajasi pastligi va boshqaruv samaradorligini oshirish masalalari yoritilgan. Ilmiy asoslar bo'limida o'zbek olimlari tadqiqotlari va Prezident asarlariga tayangan holda mavzuning nazariy negizlari, tahlil bo'limida amaliy holat, muammolar sabablari, xalqaro tajribani moslashtirish va takliflar ochib berilgan. Maqola mikro va kichik sport tashkilotlari rahbarlari, trenerlar, mahalliy hokimiyat mutaxassislari, tadqiqotchilar va talabalar uchun mo'ljallangan bo'lib, mamlakatimizda ommaviy sportni rivojlantirish, yoshlar bandligini ta'minlash va sog'lom avlod tarbiyasida kichik sportning rolini kuchaytirishga xizmat qiladi.

**Kalit so'zlar:** mikro va kichik sport, boshqaruv muammolari, ommaviy sport, moliyaviy qiyinchiliklar, kadrlar yetishmovchiligi, sport infratuzilmasi, mahalliy sport, Prezident islohotlari, raqamlashtirish, sport tadbirkorligi.

**Аннотация.** В данной статье научно-теоретически и практически анализируются актуальные проблемы управления в микро и малых спортивных организациях Республики Узбекистан (малые спортивные клубы, местные спортивные школы, деятельность индивидуальных тренеров, спортивные секции и малый спортивный бизнес). На основе реформ по развитию массового спорта, поддержке предпринимательства и популяризации спорта на местном уровне под руководством Президента Шавката Мирзиёева раскрываются финансовые трудности, дефицит кадров, проблемы инфраструктуры, правовые пробелы, низкий уровень цифровизации и вопросы повышения эффективности управления. В разделе научных основ на базе исследований узбекских ученых и трудов Президента освещаются теоретические основы темы, в разделе анализа — практическое состояние, причины проблем, адаптация международного опыта и предложения. Статья предназначена для руководителей микро и малых спортивных организаций, тренеров, специалистов местных органов власти, исследователей и студентов и служит развитию массового спорта, обеспечению занятости молодежи и укреплению роли малого спорта в воспитании здорового поколения.

**Ключевые слова:** микро и малый спорт, проблемы управления, массовый спорт, финансовые трудности, дефицит кадров, спортивная инфраструктура, местный спорт, реформы Президента, цифровизация, спортивное предпринимательство.

**Annotation.** This article provides a deep scientific-theoretical and practical analysis of current management problems in micro and small sports organizations of the Republic of Uzbekistan (small sports clubs, local sports schools, individual trainers' activities, sports sections, and small sports businesses). Based on reforms for the development of mass sports, entrepreneurship support, and popularization of sports at the local level under the leadership of President Shavkat Mirziyoyev, it examines financial difficulties, staff shortages, infrastructure problems, legal gaps, low level of digitalization, and issues of improving management efficiency.

The scientific foundations section highlights the theoretical bases drawing on Uzbek scholars' research and the works of the President, while the analysis section covers the practical situation, causes of problems, adaptation of international experience, and proposals. The article is intended for heads of micro and small sports organizations, coaches, local government specialists, researchers, and students, and serves the development of mass sports, ensuring youth employment, and strengthening the role of small-scale sports in nurturing a healthy generation.

**Keywords:** micro and small sports, management problems, mass sports, financial difficulties, staff shortages, sports infrastructure, local sports, Presidential reforms, digitalization, sports entrepreneurship.

**Ilmiy asoslari:** Mikro va kichik sport tashkilotlarining boshqaruv muammolari zamonaviy sport iqtisodiyoti va mahalliy darajadagi ommaviy sportni rivojlantirishning muhim yo'nalishidir. O'zbekiston Respublikasida Prezident Shavkat Mirziyoyev rahbarligida ommaviy sportni yanada rivojlantirish, mahallalarda sportni ommalashtirish va kichik tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash bo'yicha qabul qilingan bir qator hujjatlar bu sohada boshqaruv muammolarini hal etishga qaratilgan.

Prezidentimizning asarlarida va nutqlarida "Sport nafaqat professional, balki ommaviy va mahalliy darajada ham rivojlanishi kerak" degan g'oya doimiy ta'kidlanadi. Mikro va kichik sport tashkilotlari (odatda 1-50 nafar ishtirokchiga ega bo'lgan klublar, seksiyalar va yakka trenerlar) yoshlarning ko'p qismini qamrab oladi, ammo ularning boshqaruvida bir qator tizimli muammolar mavjud.

**Ilmiy jihatdan mikro va kichik sportning boshqaruv muammolari quyidagi guruhlariga bo'linadi:**

1. Moliyaviy muammolar — byudjet yetishmovchiligi, moliyalashtirish manbalarining cheklanganligi, grant va sponsorlikni jalb qilish qiyinligi.
2. Kadrlar muammolari — malakali trener va menejerlar yetishmasligi, past daromad tufayli kadrlar oqimi.
3. Infratuzilma va material-texnik baza muammolari — mashg'ulot o'tkazish joylarining cheklanganligi, jihozlar eskirganligi.
4. Huquqiy va tartibga solish muammolari — litsenziyalash, soliq va hisobot berishdagi qiyinchiliklar.
5. Raqamlashtirish va marketing muammolari — onlayn ro'yxatga olish, marketing va muxlislar bilan ishlash tizimlarining yo'qligi.

O'zbek olimlari (sport pedagogikasi, iqtisodiyot va boshqaruv bo'yicha tadqiqotchilar) bu muammolarni chuqur o'rganishgan.

Ular kichik sport tashkilotlarining ommaviy sportning asosiy tayanchi ekanligini, ammo boshqaruv muammolari tufayli samaradorligi pastligini ilmiy jihatdan tasdiqlagan. Prezident farmonlari va strategiyalari (ommaviy sportni rivojlantirish, tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash) bu ilmiy izlanishlar uchun amaliy asos yaratgan.

Ilmiy asoslar xalqaro tajribaga (Yevropa va Osiyodagi kichik sport klublari modellari) va milliy qonunchilikka asoslanadi. Mikro va kichik sportni optimallashtirish orqali aholining sport bilan shug'ullanish darajasini 30-50% ga oshirish mumkinligi tadqiqotlarda ko'rsatilgan.

**Tahlil bo'limi:** O'zbekistonning mahalliy darajasida mikro va kichik sport tashkilotlarini tahlil qilganda bir qator tizimli muammolar aniqlanadi. Ko'plab kichik sport seksiyalari va yakka trenerlar moliyaviy qiyinchiliklar tufayli faoliyatini to'xtatish xavfi ostida.

**Amaliy holat:**

- Mahallalarda ochiq sport maydonchalari va kichik zallar yetarli emas, mavjudlari esa texnik jihatdan eskirgan.

- Trenerlarning daromadi past bo'lgani uchun malakali mutaxassislar katta klublarga o'tib ketmoqda.

- Hisobot berish va soliq tizimi kichik tashkilotlar uchun og'irlik qilmoqda.

- Raqamli vositalar (ilova, onlayn ro'yxat) deyarli qo'llanilmaydi.

**Muammolarning asosiy sabablari:** moliyaviy resurslarning markazlashganligi, mahalliy hokimiyatlarning yetarli qo'llab-quvvatlamasligi va boshqaruv ko'nikmalarining pastligi.

**Xalqaro tajribani moslashtirish orqali takliflar:**

- Kichik sport uchun maxsus grant va soliq imtiyozlari dasturlari.

- Mahalliy "Sport inkubatorlari" yaratish.

- Raqamli platforma orqali yagona monitoring tizimi.

- Trenerlar malakasini oshirish va sertifikatlash tizimini soddalashtirish.

- Davlat-xususiy sheriklikni kichik loyihalarda joriy etish.

Tahlil shuni ko'rsatadiki, muammolarni hal etish orqali mikro va kichik sport nafaqat ommaviy sportning asosi, balki yoshlar bandligi va sog'lom turmush tarzi targ'ibotining muhim omiliga aylanadi. Prezidentimizning mahalliy darajada sportni rivojlantirish bo'yicha topshiriqlari bu yo'nalishni yanada kuchaytirmoqda.

Qo'shimcha tahlil: gender tengligi (qizlar sporti), nogironlar sporti va qishloq hududlaridagi kichik sport muammolari, pandemiyadan keyingi moslashuv va ijtimoiy mas'uliyatni hisobga olgan boshqaruv modellari ham dolzarbdir.

**Xulosa:** Mikro va kichik sportning boshqaruv muammolarini hal etish Prezident Sh.M.Mirziyoyev rahbarligidagi ommaviy sport islohotlarining muhim vazifasidir. Moliyaviy, kadrlar va infratuzilma muammolarini bartaraf etish orqali kichik sport tashkilotlari aholining sport bilan shug'ullanish darajasini oshiradi, yoshlarni zararli odatlardan himoya qiladi va milliy sport tizimini mustahkamlaydi.

Kelajakda raqamlashtirish, grant dasturlari va mahalliy qo'llab-quvvatlashni kuchaytirish bu sohani yangi bosqichga ko'taradi va "Yangi O'zbekiston" strategiyasining muvaffaqiyatli amalga oshirilishiga hissa qo'shadi.

**Foydalanilgan adabiyotlar**

1. 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегияси. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги ПФ-4947-сонли Фармони.

2. Ўзбекистон Республикасининг "Жисмоний тарбия ва спорт тўғрисида"ги Қонуни (янги таҳрири). 2015 йил 4 сентябрь.
3. Мамлакатимизда жисмоний тарбия ва спорт соҳасида давлат-хусусий шериклик асослари. **Safarov O'Imasbek Sulton o'g'li:** 29.06.2024
4. <https://doi.org/10.5281/zenodo.12589317>
5. O'zbekiston respublikasida sport marketingini rivojlantirish yo'llari. 29.06.2024
6. **Safarov O'Imasbek Sulton o'g'li:** <https://doi.org/10.5281/zenodo.12589372>
7. Мирзиёев Ш.М. Жисмоний тарбия ва спорт соҳасини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида. ПФ-5924-сон Фармон. 24.01.2020.
8. К вопросам повышения качества образовательной деятельности вузов на основе системного анализа и стратегического менеджмента. 29.06.2024
9. <https://doi.org/10.5281/zenodo.12593025> **Safarov O'Imasbek Sulton o'g'li:**
10. Sport xizmatlari bozorida marketing faoliyatini rivojlantrish. 04.09.2024 <https://doi.org/10.5281/zenodo.13685623> **Safarov O'Imasbek Sulton o'g'li:**
11. O'zbekiston va xalqaro sport tashkilotlari aloqalarida marketingning iqtisodiy ahamiyati. 04.09.2024 **Safarov O'Imasbek Sulton o'g'li:**
12. <https://doi.org/10.5281/zenodo.13685654>
13. Xalqaro sportda professional sportni boshqarish modellari 04.09.2024 <https://doi.org/10.5281/zenodo.13685676> **Safarov O'Imasbek Sulton o'g'li:**
14. Sport menejrlarni tayyorlash o'ziga xos xususiyatlari 04.09.2024 <https://doi.org/10.5281/zenodo.13685312> **Safarov O'Imasbek Sulton o'g'li:**
15. Sport sohasida samarali boshqarish tizimini takomillashtirish 04.09.2024 <https://doi.org/10.5281/zenodo.12589279> **Safarov O'Imasbek Sulton o'g'li:**
16. Safarov O'. (2024). Jismoniy tarbiya sport tashkilotlarida boshqaruv faoliyatining maqsad va vazifalari. 09.10.2024. Наука и инновация, 2(28), 46–48. <https://in-academy.uz/index.php/si/article/view/37871>
17. **Safarov O'.** (2024). Sportni boshqarishda yetakchilikning ahamiyati. 09.10.2024. 142–144. <https://in-academy.uz/index.php/yo/article/view/37869>
18. **K.Sh. Ziyadullayev. A.B. Jumaniyazov. Safarov O'Imasbek Sulton o'g'li.** Sport sohasida sifat menejmentini takomillashtirishning ijtimoiy-iqtisodiy jihatlari. 02.21.2025. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14902890>
19. **Safarov O'Imasbek Sulton o'g'li.** "Sport tashkilotlarida inson resurslarini boshqarishning zamonaviy konsepsiyalari va ularning samaradorlikka ta'siri" 30.12.2025. <https://doi.org/10.5281/zenodo.18093358>
20. **Safarov O'Imasbek Sulton o'g'li.** "Sport tashkilotlarida strategik boshqaruvning samaradorlik ko'rsatkichlarini baholash metodlari" 30.12.2025. <https://doi.org/10.5281/zenodo.18093426>
21. **Safarov O'Imasbek Sulton o'g'li.** "Sport sanoatida iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda menejment modellarining qiyosiy tahlili" 30.12.2025. <https://doi.org/10.5281/zenodo.18093468>
22. **Ziyadullayev Komiljon Shamsiyevich, Jumaniyazov Anvar Bekchanovich, Boyqobilov Akbar Panji o'g'li, Safarov O'Imasbek Sulton o'g'li.** 28.03.2025. "Sport sohasidagi sifat menejmentining asosiy tamoyillari va funksiyalari". <https://doi.org/10.5281/zenodo.15099586>

23. **Safarov O'Imasbek Sulton o'g'li.** "Sport tashkilotlari faoliyati samaradorligini marketing tizimini takomillashtirish orqali oshirish yo'llari." <https://doi.org/10.5281/zenodo.13685343>.
24. **Safarov O'Imasbek Sulton o'g'li, A. Q. Nurullayev.** "The origin and development of athletics" 04.03.2022. <http://www.sciencebox.uz/index.php/jars/article/view/1379>
25. **Safarov O'Imasbek Sulton o'g'li.** "Middle long distance running" 02.03.2022. <http://www.sciencebox.uz/index.php/sjeg/article/view/1360>
26. **Safarov O'Imasbek Sulton o'g'li.** "Jismoniy tarbiya va sportda menejmentning ahamiyati" 08.04.2024. <https://doi.org/10.5281/zenodo.11098396>